

aHt

arnhems
Historisch
tijdschrift

Arnhems
Historisch
Genootschap
Prodesse
Conamur

DECEMBER 2016

Handwritten signature or initials

A. Lansink (tekst) en G. van Middelbeek (samenst.), *Arnhem 1950-1960. Beelden van een stad tussen ooit en nu*, Nijmegen: BnM Uitgevers, 2016. 160 blz. ISBN 9789089470690. Prijs: €25,- (ook te bestellen via <http://www.bnm-uitgevers.nl/>).

Eens in de zoveel tijd verschijnt er een nieuwe 'fotoreportage' over Arnhem in vroeger tijden. Begin dit jaar was het weer zo ver en nu ligt *Arnhem 1950-1960* al geruime tijd in de Arnhemse boekhandels. Waar het in dit genre voorheen vaak ging om boekjes in klein formaat die zich richtten op het Arnhem van het fin de siècle, of in elk geval van vóór de oorlog – het meest bekend is *Sjouwen door oud-Arnhem* van A.S. Stempher –, lijkt met het verstrijken van de tijd de belangstelling langzaam te verschuiven naar de oorlogs- en wederopbouwjaren. Dit tijdvak ligt bij menig oudere Arnhemmer anno nu nog vers in het geheugen en er is materiaal genoeg voorhanden om een mooi fotoboek samen te stellen. Zo'n boek leent zich bovendien uitstekend voor wat tegenwoordig een 'koffietafelboek' heet: een op aanzienlijk

formaat, kwalitatief goed uitgegeven boek om heerlijk in te bladeren.

Dit boek bevat 153 zwart-wit foto's van het naoorlogse Arnhem, prachtig weergegeven op groot formaat en begeleid door fijne teksten van de hand van voormalig Tweede Kamerlid en chemicus Ad Lansink (1934). Wat in de keuze voor de beelden opvalt, is in de eerste plaats de evenwichtige spreiding tussen gebouwen en mensen. Waar in oudere werken plaatjes van markante gebouwen nog wel eens wilden domineren, is hier veel ruimte voor het menselijke aspect van de jaren vijftig: drommen fietsers in de stad, vissende kinderen op de IJssellaan, moeders met kinderwagens in het Sonsbeekpark en een verkeersagente – ja, toen al! – met in haar hand een 'afstandsbediening' van een verkeerslicht... Dit alles schetst een tastbaar, en allicht voor velen herkenbaar, tijdsbeeld.

Een greep uit de onderwerpen van de afgebeelde foto's geeft aan hoe breed de samenstellers het hebben gezocht: industrie, verkeer en vervoer, onderwijs, recreatie, kunst, architectuur, maar bijvoorbeeld ook prachtige jaren vijftig interieurs. En hoewel het grootste deel van de plaatjes in en om het stadscentrum is geschoten, is er duidelijk moeite gedaan beelden te vinden van omliggende (toenmalige) nieuwbouwwijken en industrieterreinen. Wat betreft de industrie-foto's valt op hoe weinig beschermende kleding de arbeiders destijds droegen: tingieters in hemd en pantalon – één van hen met een pijp in de mond –, dat zou onder de tegenwoordige Arbo-normen niet meer kunnen.

De afbeeldingen mogen dan in zwart-wit zijn, de teksten van de hand van geboren Arnhemmer Lansink geven het geheel kleur. Hij verhaalt van het opgroeien nabij de Geitenkamp, het verkennen van de stad te voet en per fiets – een auto was nog lang niet voor elk gezin weggelegd – en uiteraard de onvermijdelijke oorlogsjaren, maar ook van de keren dat hij terug mocht keren in Arnhem. Lansinks bespiegelingen lezen naar mijn smaak soms wat veel als 'opa vertelt', maar hij plaatst – zij het bij tijd en wijle wat breedspakig – de beelden in een mooi, menselijk kader, waarbij hij zich zeker niet tot de jaren

vijftig beperkt. Zonder zijn verhaal als rode draad zou het geheel vluchtig en oppervlakkig zijn gebleven; dankzij Lansinks bijdrage komen de beelden echt tot leven.

Eén opmerking is nog wel op zijn plaats. Hoe divers de beelden ook zijn, persoonlijk mis ik foto's uit Arnhem-Zuid in de jaren vijftig. Zouden er weinig foto's bestaan uit dit, destijds gestaag groeiende stadsdeel of is men dit gedeelte van de stad om de een of andere reden vergeten? Het is wellicht illustratief dat Lansink op de eerste pagina van de inleiding stelt: 'En gemeentelijke grenscorrecties zijn aan Arnhem voorbijgegaan'. Hiermee wordt de onder meer de fikse gebiedsuitbreiding die de stad in 1995 verkreeg ten koste van de gemeente Heteren, in het gebied waar nu de wijk Schuytgraaf staat, over het hoofd gezien, terwijl ook aan de grenscorrecties elders in Arnhem (1953, 1966 en 1973) voorbij wordt gegaan.

Al met al schetst dit boek een fraai beeld van een Arnhem dat niet meer bestaat, maar dat voor oudere generaties zeker nog levend is. Uit eigen ervaring kan ik melden dat het ook veel te bieden heeft voor jongere historisch geïnteresseerden. *Arnhem 1950-1960* is, kortom, een aanwinst voor elke Arnhemse geschiedliefhebber en een sieraad voor diens koffietafel.

Maarten Gubbels

Erfgoedcentrum Rozet
Kortestraat 16
6811 EP Arnhem
T: 026-3543161
E: erfgoedcentrum@rozet.nl
I: www.bibliotheekarnhem.nl

**ERF
GOED
CENTRUM**

Deze rubriek is samengesteld op basis van aanwinsten van het Erfgoedcentrum